

Gmina Stara Kornica

Gmina Stara Kornica położona jest w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego. Od północy graniczy z gminą Platerów i Sarnaki, od wschodu z gm. Konstantynów i Leśna Podlaska (woj. Lubelskie), od południa z gm. Huszlew, a od zachodu z gm. Łosice. Gmina Stara Kornica leży na Nizinie Południowo podlaskiej.

Położenie geograficzne gminy Kornica wyznaczają współrzędne:

- 1. szerokość 52°7'-15'
- 2. długość 22°50'-23°03'

Przez całą długość gminy przebiega droga wojewódzka nr 698 Siedlce - Łosice - Terespol. Powierzchnia Gminy Stara Kornica wynosi 119 km², co stanowi zaledwie 2,2% obszaru województwa mazowieckiego.

Historia

Pierwsza wzmianka o osadnictwie na tym terenie mówi o wczesnośredniowiecznym grodzisku i powstałej w XII wieku Osadzie w Walimie. W 1560 roku Kornica, Szpaki i Ruda (dziś Rudka) wchodziły w skład nie grodowego starostwa Łosickiego. W przeszłości Kornica była wsią królewską, przynależną do Korony. Pierwotna jej nazwa miała brzmieć Koronica, jednak z uwagi na pewne trudności w wymowie tej nazwy uproszczono ją, nazywając Kornica. Podanie głosi, że król Jan Kazimierz osadził tu ciurów taborowych, którzy ocalili mu życie i uratowali go od jasyru w obozie pod Zborowem (15-16 VIII 1649 r.), gdy śpieszył na czele wojsk królewskich z odsieczą oblężonemu Zbarażowi przez wojska kozacko-tatarskie (Grodzicki, 1983). Po ukazaniu się dekretu o uwłaszczeniu włościan w 1864 roku powierzchnia pół Korony została podzielona na 114 kolonii. W wyniku tego każda rodzina otrzymała kolonię o powierzchni 26-27 mórg. W końcu XIX wieku Kornica znana już była z wydobywania i przerobu kredy. Najstarsi mieszkańcy tej miejscowości wspominają jaką metodą wydobywano biały minerał bogactwo tej ziemi. Korniczanie drążyli w ziemi otwory przypominające studnie i wydobywali kredę za pomocą koszyków zaczepionych na linach. W czasie tego procesu produkcyjnego zdarzały się również tragiczne wypadki wynikające z nieostrożności czy też osunięcia się ziemi. Z kredy wydobywanej sposobem chałupniczym formowano bryłki przypominające oseeki masła, które później suszono pod wiatrem niemalże w każdym obejściu. Ten prymitywny sposób eksploatacji kredy został przerwany przez powstałe w 1955 roku Kornickie Zakłady Kredowe. Obecnie nie wykorzystuje się złóż kredy na terenie zakładów. Pod koniec XIX wieku w Kornicy wykształcił się specyficzny styl budownictwa. Spotykano tutaj małe, niziutkie chatynki z narożnym podcieniem podpartym drewnianym bielonym słupem, z okiennicami nigdy nie otwieranymi, bo nie miały zawiasów. Widniały również spichlerze wsparte na czterech kolumnkach. Wszystkie te budynki były kryte strzechą, wyjątkowo dachówką. Dziś z tamtego budownictwa zachowały się jedynie pojedyncze okazy. Jednym z najstarszych zabytków w gminie jest kapliczka pochodząca z 1835 roku oraz kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z 1908 roku w Starej Kornicy.

Teraźniejszość

Stara Kornica jest siedzibą Urzędu Gminy i liczy sobie ok. 1060 mieszkańców, natomiast na terenie całej gminy jest ok. 5200 mieszkańców. Wieś Stara Kornica pełni funkcję usługowo – handlową dla mieszkańców okolicznych wsi. Od roku 2008 na terenie gminy działa 5 świetlic środowiskowych: w Kobylanach, Wólce Nosowskiej, Rudce, Starych Szpakach oraz „Świetlica dla rodzica” w Starej Kornicy. Świetlice te powstały w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich. Świetlice przeznaczone są dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów. W zależności od potrzeb mieszkańców, jak również i możliwości lokalowych świetlice oferują przeróżne gry- ping ponga, bilard, gry zręcznościowe i planszowe, zajęcia plastyczne, muzyczne i sportowe (fitness, siłownia), imprezy integracyjne, np. kuligi, ogniska, dostęp do sprzętu komputerowego, poradnictwo specjalistyczne, grupy pomocowe, itp.. Celem nadrzędnym wszystkich tych działań jest zagospodarowanie czasu wolnego i integracja społeczna mieszkańców.

„Świetlica dla rodzica” oferuje: poradnictwo rodzinne, dostęp do komputera i Internetu, poradnictwo psychologiczne, punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz poradnictwo prawne. Pomoc specjalistów cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy. Dzięki PPWOW Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starej Kornicy ma również możliwość wydawania „Biuletynu Rodzinnego”, w którym publikowane są aktualności i artykuły na temat rodziny. Biuletyn ukazuje się raz w miesiącu i rozprowadzany jest za darmo.

Baza noclegowa

Baza noclegowa na terenie gminy Stara Kornica jest słabo rozwinięta, choć jest wiele pięknych i malowniczych zakątków, w których z przyjemnością byłoby można odpocząć. W miejscowości Popławy na kolonii wsi znajduje się gospodarstwo agroturystyczne „GAJKI”, które posiada bogatą i atrakcyjną ofertę wypoczynkową.

- **P. Dariusz Wyrzykowski - Gospodarstwo agroturystyczne "Gajki"**

Popławy 42, 08-205 Kornica, tel/fax: 025 / 644 20 03 (po 16:00), tel. komórkowy: 600 137 277, e-mail:
wyrzykow1@wp.pl, www.gajki.prv.pl

- **Gospodarstwo agroturystyczne "U Elwiry", Kornica Kolonia 25, tel. 515126553**

Zabytki

Na terenie gminy Stara Kornica jest wiele pięknych zabytków i miejsc, które warto zobaczyć i które pozostawiają niezapomniane wrażenia. W końcu XIX wieku w Kornicy wykształcił się specyficzny styl budownictwa. Spotykano tutaj małe, niziutkie chatynki z narożnym podcieniem podpartym drewnianym, bielonym słupem, z okiennicami nigdy nie otwieranymi, bo nie miały zawiasów. Pojawiły się również duże, podmurowane chaty zwrócone nie, jak to zwykle na Podlasiu bywało szczytem, ale frontem do ulicy. Domy były zdobione kolorowymi okiennicami. Widniały również spichlerze wsparte na czterech kolumnkach. Wszystkie te budynki kryte były strzechą. Dziś z tamtego budownictwa zachowały się jedynie pojedyncze okazy.

Stary budynek kryty strzechą w Walimie.
Autor: Urszula Daniluk

Chatka kryta strzechą w Walimie.
Autor: Urszula Daniluk

W 1905 r. po ukazie cara o tolerancji religijnej postanowiono zbudować w Kornicy kościół katolicki. Wiosną 1906 r. zaczęto robić fundamenty, a jesienią 1908 r. nastąpiło wyświęcenie kościoła, którego dokonał biskup diecezji lubelskiej, Franciszek Jaczewski. Tak powstał neogotycki kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP.

**Ruiny w Wólce
Nosowskiej**

Chatka w Walimie.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w szkołach brakowało kadry nauczycielskiej, przyjechały wówczas do Kornicy dwie młode nauczycielki aż z Galicji.

Plebania w Kornicy

**Piękny neogotycki kościół
w Starej Kornicy**

W czasie pobytu w Kornicy kierownika szkoły – Stanisława Sidewicza, staraniem grona pedagogicznego w 1925 r. wzniesiony został pomnik ku czci ofiar miejscowego społeczeństwa, znajdujący się w pobliżu zabytkowej kapliczki. Umieszczony jest na nim napis: „PAMIĄTKA ODRODZENIA OJCZYZNY ROK 1918”, a poniżej „Staraniem Nauczycielstwa gminy Kornica w roku 1925”. Zdaniem mieszkańców wsi, w 1944 r. w czasie zbliżania się ze wschodu frontu, Niemcy postanowili zniszczyć to dzieło architektoniczne. Jednak wcześniej obejrzeni pomnik dokładnie i w wyniku tego natknęli się na niemieckie nazwisko jego wykonawcy „Derm”, umieszczone po zewnętrznej stronie, dzięki temu odstąpili od wcześniejszego zamiaru.